

Богослов'я

УДК 27-522(477.86)''1989/2023''Крилос

DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.2>

ПРОЩІ ЯК ОДИН ІЗ ЕЛЕМЕНТІВ ВІДНОВЛЕННЯ ВІДПУСТОВОГО МІСЦЯ В СЕЛІ КРИЛОС 1989-2018 РР.

КАСЬКІВ Олег

*Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, кафедра богослов'я
Науково-дослідний інститут канонічного права та богословських наук
вул. Софрона Мудрого 22, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна
e-mail: kaskiv@ukr.net
ORCID [0000-0003-1304-9463](https://orcid.org/0000-0003-1304-9463)*

Бібліографічний опис статті: Каськів О. (2023). Прощі як один із елементів відновлення відпустового місця в селі Крилос 1989-2018 рр. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*, (18), 9–19. doi: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.2>

Анотація. У цій статті досліджено відновлення відпустового місця в с. Крилос, Івано-Франківської області, в 1989-2018 роках. Розвиток відпустового місця розпочався 12 грудня 1989 року, згідно з листом о. Івана Масляка від 8 березня 1990 року у якому він зауважує таке: «...12 грудня 1989 року парохія с. Крилос, Галицького району, Івано-Франківської області, одногосно повернулася в лоно прадідівської Української Греко-Католицької Церкви, що стверджує протокол голосування віруючих в присутності представника Галицької районної влади». З цього історичного моменту розпочинається відновлення занедбаного, зруйнованого та понищеного вщент відпустового місця та храму «Успіння Пресвятої Богородиці» в с. Крилос, Івано-Франківської області.

Одним із вагомих елементів розвитку відпустового місця є велелюдні прощі. Виходячи від самого значення слова, «проща» означає можливість отримання прощення в Бога за свої гріхи. Саме тому, вже тисячі років паломники різних країн здійснюють важкі, а подекуди небезпечні прощі до святих місць, просячи у Всемогутнього Бога прощення гріхів. Це різні місця, такі як: Рим, Турин, Єрусалим, Люрд, Фатіма, Меджугорія, Зарванія, Гошів, Погоня, Крилос. У цьому дослідженні бажано проаналізувати виключно прощі до «Галицької чудотворної ікони», яка зберігається в с. Крилос, Івано-Франківського району, Івано-Франківської області. У даному дослідженні бажано проаналізувати три види прощ, які вплинули на розвиток відпустового місця в с. Крилос (1989-2018 рр) а саме: 1. Молодіжні прощі

Івано-Франківської Єпархії; 2. Міжнародні прощі вервиці; 3. Патріарші прощі до Галицької чудотворної ікони.

Ключові слова: *Кринос, проща, відпуст, прочани.*

PILGRIMAGES AS ONE OF THE ASPECT OF THE RE-ESTABLISHMENT OF THE SACRED PLACE IN KRYLOS IN 1989- 2018

Abstract. *This article is aimed at the research of the re-establishment of a sacred place in the Krylos village, Ivano-Frankivsk region in 1989-2018. There are still living witnesses of how people traveled from all over Galychyna to Krylos Mountaine in carts, on foot, and on horses. Hundreds of carts were beset the territory of the current village stadium and access roads. People wanted to pray to the miraculous icon of the Blessed Virgin Mary, and to drink miraculous water from the so-called "Franciskan springs". There are many confirmed facts about their miraculous qualities. The development of the sacred place began on December 12, 1989, according to the letter of Fr. Ivan Maslyak dated March 8, 1990, in which he noted the following: "...on December 12, 1989, the parish community of the village of Krylos, Galych district, Ivano-Frankivsk region, unanimously returned to the bosom of the ancestral Ukrainian Greek-Catholic Church, which is confirmed by the voting protocol of parishioners in the presence representative of the Galych district government". From this historical moment, the re-establishment of the abandoned, destroyed and completely ruined sacred place as well as the church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in the village of Krylos, Ivano-Frankivsk region, begins. One of the important elements of the re-establishment of a sacred place is crowded pilgrimages. Based on the very meaning of the word, "pilgrimage" means the possibility of receiving forgiveness from God for our sins. This is why, for thousands of years, pilgrims from different countries have been making difficult and sometimes dangerous pilgrimages to holy places, asking Almighty God for forgiveness of sins. These are different places, such as: Rome, Turin, Jerusalem, Lourdes, Fatima, Medjugorje, Zarvanytsia, Goshiv, Pogonya, Krylos. In this research, I would like to analyze exclusively the verses to the "Galych Miraculous Icon", which is kept in the village of Krylos, Ivano-Frankivsk district, Ivano-Frankivsk region. In this research, I would like to analyze three types of sacred places that influenced the development of a sacred place in the Krylos village (1989-2018), namely: 1. Youth parishes of the Ivano-Frankivsk Diocese; 2. International pilgrimage of the rosaries; 3. Patriarchal Pilgrimages to the Galych Miraculous Icon.*

Key words: *Krylos, sacred place, pilgrimage, pilgrims.*

Постановка проблеми. У цьому дослідженні бажаю проаналізувати три види прощ, які вплинули на духовний розвиток відпустового місця в с. Кринос (1989-2018 рр) до Галицької чудотворної ікони, а саме:

1 . Молодіжні прощі Івано-Франківської Єпархії;

2. Міжнародні прощі вервиці;

3. Патріарші прощі до Галицької чудотворної ікони.

Маємо досить поважні дослідження про Крилос з точки зору історії, історії Церкви, археології, архітектури, дослідження ікони Галицької чудотворної ікони» в селі Крилос. Проте, на жаль, про вплив прощ як один із елементів відновлення відпустового місця в с. Крилос (1989-2018 рр.) не досліджувалось конкретніше, тому ця стаття актуалізує дослідження такого напрямку.

Це дослідження виконується в рамках комплексної теми Науково-дослідного інституту канонічного права та богословських наук Івано-Франківської академії Івана Золотоустого «Християнська віра в Бога – парадигма духовних сил людини в кризових ситуаціях сучасного українського соціуму»⁵.

Мета роботи. Бажаємо дослідити прощі до відпустового місця в селі Крилос в 1989-2018 роках, які вплинули на розвиток та відновлення відпустового місця в с. Крилос.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих елементів розвитку відпустового місця є прощі. Звичайно хотілося б почати з пояснення самого слова «проща». Виходячи від самого значення слова, «проща» означає можливість отримання прощення в Бога за свої гріхи. Саме тому, вже тисячі років паломники різних країн здійснюють важкі, а подекуди небезпечні прощі до святих місць, просячи у Всемогутнього Бога прощення гріхів. Це різноманітні місця, такі як: Рим, Турин, Єрусалим, Люрд, Фатіма, Зарваниця, Гошів, Крилос⁶.

Значимою подією загальнодержавного значення стало відкриття у Крилосі Я. Пастернаком 25 липня 1936 року фундаментів літописного Успенського собору. Новина про унікальне відкриття у Крилосі швидко розійшлася по всій Україні і як наслідок тисячі прочан прибували щоб побачити і помолитися на цьому святому місці⁷.

«Крилос ставав місцем відвідин, студій, прогулянок і прощ, – згадує учасник розкопок Дмитро Гечанівський. – Бували тут тепер вчені німці, поляки, українці. Сотні людей з різних усюдів краю бували тут тепер щоденно, у свята – той по кілька тисяч, а за рік на свято Успіння Пресвятої Богородиці біля церкви було близько 14-15 тисяч людей. Одного разу, прибули люди аж з Волині, добиваючись пішки, бо польська поліція завертала подорожніх з залізничних станцій і з доріг навколо Галича»⁸.

Відновлення парафії в с. Крилосі в розпочалося 12 грудня 1989 року, згідно з листом о. Івана Масляка від 8 березня 1990 року у якому він зауважує наступне: «...12 грудня 1989 року парохія с.Крилос, Галицького району, Івано-

⁵ Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, Вчена рада, протокол № 2, від 15 вересня 2022 року.

⁶ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С.7; Світло правди № 5, липень 2000 р. С. 4.

⁷ Міста і села Галицького району: історія, пам'ятки і особистості. /Арсенич П., Федунків З., Гандзюк Р. та ін..- Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001, С. 414.

⁸ Пастернак Я., Старий Галич археологічно-історичні дослідження у 1850-1943 рр., Інститут Українознавства Прикарпатського Університету ім. Василя Стефаника, видавництво «Плай» Івано-Франківськ, 1998, С. 13.

Франківської області, одногосно вирішили повернулася в лоно прадідівської Української Греко-Католицької Церкви, що стверджує протокол голосування віруючих в присутності представника районної влади»⁹. З цього історичного моменту розпочинається відновлення занедбаного, зруйнованого та понищеного храму «Успіння Пресвятої Богородиці» в с. Крилос, Івано-Франківської області.

Щоб встановити історичну справедливість, щодо відпустового місця в селі Крилос, адміністратор парафії о. Ярослав Жолоб разом із активними парафіянами при активній допомозі працівників національного музею «Давній Галич» розпочали здійснювати перші підготовчі кроки для його духовного розвитку та відновлення. 20 грудня 2000 року було видано грамоту Єпископом Івано-Франківським Софроном Мудрим, що отця Ярослава Жолоба іменували на адміністратора парафії Крилос, Галицького протопресвітеріату, який одразу ж активно та завзято розпочав духовний розвиток відпустового місця в с. Крилос. Як наслідок такої активної та насиченої праці розпочалися молодіжні, міжнародні прощі вервиці, патріарші прощі, та прощі протопресвітеріатів Івано-Франківської Єпархії. Ці багаточисельні прощі показали початок духовного розвитку відпустового місця в селі Крилос¹⁰.

У цьому дослідженні бажаю проаналізувати три види прощ, які вплинули на духовний розвиток відпустового місця в с.Крилос (1989-2018 рр.) до Галицької чудотворної ікони, а саме:

1. Молодіжні прощі Івано-Франківської Єпархії;
2. Міжнародні прощі вервиці;
3. Патріарші прощі до Галицької чудотворної ікони.

1. Молодіжні прощі Івано-Франківської Єпархії

29 червня 2000 року Божого о. Віталій Дем'янець – Голова Місії «Молодіжна Комісія» Івано-Франківської єпархії УГКЦ – подав прохання Голові районної ради п. Б. Хавлюку. З проханням про проведення молодіжної єпархіальної прощі на Святу Крилоську гору, 6-7 липня 2000 року Божого¹¹.

З благословення Владики Іринія Білика, Протосинкела Івано-Франківської єпархії УГКЦ, розпочалася піша молодіжна єпархіальна проща на святу Крилоську гору, організована місією "Молодіжна Комісія" Івано-Франківської єпархії УГКЦ. Протягом цього ходу була духовна програма, у якій перш за все була молитва, читання Святого Письма, та християнські пісні¹².

⁹ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 1.

¹⁰ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 21.

¹¹ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 13.

¹² Архів відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 13.

До Крилоса зійшлися прочани з усієї Івано-Франківської єпархії. На першій прощі були представники Калуша, Галича, Рогатина, Надвірної і навіть з Полтави. Понад дві тисячі людей йшли з молитвами «Крилоськими оборонними валами»¹³, де на дванадцятій стації «Хресної дороги» встановлене розп'яття, яке насправді можемо назвати українською Голгофою¹⁴.

Згодом відбулася «Ісусова молитва» та молодіжно-християнська музична програма, ватра¹⁵. Завершилась перша проща Архирейською Святою Літургією, яку очолив Івано-Франківський Єпископ Софрон Мудрий¹⁶.

29 квітня 2010 року був виданий декрет № 193 єпископом Івано-Франківським Володимиром Війтишином про проведення 3-4 липня 2010 року Єпархіальної молодіжної прощі до чудотворної ікони Крилоської Божої Матері в с. Крилос, Галицького деканату, Івано-Франківської єпархії УГКЦ,¹⁷ було призначено протоієрея Віталія Дем'янця, та о. Ярослава Жолоба – пароха села Крилоса, відповідальними за організацію і проведення прощі. У цьому декреті було визначено спів відповідальних, які мають допомагати у проведенні прощі.

У неділю, 4 липня, завершилася проща до «Галицької чудотворної» ікони Пресвятої Богородиці, що з Крилоса, яка відбувалася з благословення Правлячого Архирея Івано-Франківської єпархії УГКЦ Кир Володимира Війтишина. Розпочалася проща Божественною Літургією у катедральному храмі Святого Воскресіння у м. Івано-Франківську у суботу, 3 липня. Після Богослужіння відбулося благословення усіх прочан, яке уділив протосинкел Івано-Франківської єпархії УГКЦ митрофорний протоієрей д-р Олег Каськів. Прочани, а їх було приблизно біля чотирьох тисяч, пішки прийшли до відпустового місця в с. Крилос¹⁸. Організатори прощі підготували вечірню програму для молоді¹⁹.

Проща завершилася Архирейською Літургією, яку очолив Правлячий Архирей Івано-Франківської єпархії УГКЦ Кир Володимир Війтишин у співслужінні Апостольського адміністратора Буцацької єпархії о. Дмитра

¹³ Крилоські оборонні вали (Центральний оборонний вал) – княжого Галича тягнувся від краю узбіжжя над рікою Луквою до краю яру Мозолецького потоку. Довжина яру становила 624 метри. Вали насипали на попередньо заготовлені дерев'яні конструкції так, щоб зовнішній бік валу і внутрішній бік рову творили похилу площину. На валах розміщували оборонну стіну, оперту на кляв з внутрішнього боку валу. Галич давній і сучасний/упоряд., В. Дідух, Галич, 2015. С. 13.

¹⁴ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, с.7; Світло правди № 5, липень 2000 р. С. 4.

¹⁵ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, с.7; Світло правди № 5, липень 2000 р. С. 4.

¹⁶ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С.7; Світло правди № 5, липень 2000 р. С. 5.

¹⁷ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 53.

відпустового місця в селі Крилос Том II, С. 21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 1.

¹⁸ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 1-2.

¹⁸ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 2.

¹⁸ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 2.

¹⁸ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 17; Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С.21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 1.

¹⁹ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 1-2.

Григорака ЧСВВ та великої кількості священників.²⁰ За підрахунками у прощі взяло участь близько п'яти тисяч вірних²¹.

2. Міжнародні прощі вервиці

20 вересня 2000 року Божого було відправлено лист о. Ярославу Жолобу від голови оргкомітету Йозеф-Марія де Вольф за дозволом до владики Софрона Мудрого, Правлячого Єпископа Івано-Франківської єпархії, який дав благословення на VII Міжнародну Прощі Вервиці у дусі післанництва у Фатімі²².

Головним ініціатором і промотором прощі Вервиці був голова Місійного згромадження св. Кирила і Мефодія Йозеф-Марія де Вольф, який з благословення Єпископа Софрона Мудрого здійснив свій благородний задум. Його ідеєю було духовне єднання і духовна підтримка громади російської греко-католицької церкви, і виглядало дуже символічним те, що саме в Крилосі, в одному із духовних центрів України, було зібрано дерев'яну церкву, освячено її, щоб згодом відправити її в росію. Саме там, вона мала б стати оберегом і духовним джерелом усіх греко-католиків росії, та духовним центром щоб вони за задумом організаторів навернулися до Бога²³.

13 жовтня 2000 року, – була освячена церква, яка до прощі була тимчасово зібрана у Крилосі. Після Архиєрейської Літургії в церкві були виставлені Найсвятіші Тайни для молитви. Всі прочани змогли залишатися на декілька хвилин для молитви до Найсвятіших Тайн і просили у Бога благословення для здійснення запланованої мети²⁴.

Міжнародна проща Вервиці, яка відбулася 13-15 жовтня в Крилосі, залишила у пам'яті присутніх на ній прочан незабутні враження. Велике духовне піднесення панувало тут, протягом усіх днів спільної молитви. Велике духовне збагачення принесла вона в серця віруючих. Із багатьох країн світу з'їхалися сюди люди, щоб помолитися²⁵. Багато з прочан дякували Господу та організаторам спільної молитви за чудово проведений час. А дехто був переконаний, що під час перебування на святій горі Крилоса він насправді відчув приплив сил і якоїсь особливої Божої ласки, що оздоровлює, та побачив відновлення відпустового місця в селі Крилос²⁶.

Наступною міжнародна проща вервиці відбулася в Крилосі 6-7 жовтня 2001 року, була присвячена «за єдність церкви»²⁷.

У цій прощі взяло участь велике число вірних із різних куточків України і закордону, які побачили велич і розвиток відпустового місця в селі Крилос²⁸.

²⁰ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 2.

²¹ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 21; Світло правди № 27, (101) липень 2010 р. С. 2.

²² Архів відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 17.

²³ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 13. Галицьке слово 21 жовтня 2000 р. № 43, (1045) С. 1.

²⁴ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 13. Галицьке слово 21 жовтня 2000 р. № 43, (1045) С. 1.

²⁵ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 13. Галицьке слово 21 жовтня 2000 р. № 43, (1045) С. 1.

²⁶ Архів Відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 25.

²⁷ Архів Відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 34.

²⁸ URL: <http://www.krylos.org.ua/index.php/dlia-prochan>

3. Патріарші прощі

28 серпня 2006 року в Крилосі відбулася вперше Патріарша проща. На цій прощі відбулася історична подія, адже Блаженіший Любомир Гузар – Глава УГКЦ – коронував «Галицьку чудотворну ікону», що в селі Крилос ²⁹.

Наступник Глави УГКЦ – Блаженіший Святослав – започаткував, що щороку у першу неділю серпня регулярно будуть проводитись прощі до Галицької чудотворної ікони Матері Божої, що в селі Крилос. Зважаючи на таку велику відповідальність 5 квітня 2012 року був виданий декрет № 171 Архієпископом і Митрополитом Івано-Франківським Володимиром Війтишином про скликання оргкомітету по підготовці приїзду Глави УГКЦ Блаженішого Святослава та проведення Патріаршої прощі до «Чудотворної ікони Матері Божої» в селі Крилос ³⁰. «...отримавши благословення Блаженішого Патріарха Святослава Шевчука, керуючись постановою №12 п'ятдесят третьої сесії Синоду Єпископів Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ від 25-26 травня 2011 р.Б., та рішення № 5 Катехитичної комісії Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ від 8 березня 2012 р.Б., та з нагоди урочистого святкування Року Святих Таїнств створюємо організаційний комітет для проведення 29 липня 2012 р., всеукраїнської прощі до с. Крилос»³¹.

Гаслом цієї прощі є слова «Ви, що в Христа христилися, у Христа зодягнулися» (Гал. 3,27) – під таким закликком 28-29 липня 2012 року відбулась Всеукраїнська Патріарша проща до Галицької Чудотворної ікони Матері Божої в селі Крилос (Давній Галич). Це неординарна подія для усіх вірних та духовенства УГКЦ. Прощу очолив Глава Української Греко-Католицької Церкви Блаженіший Святослав ³².

Після останніх адміністративних змін в Українській Греко-Католицькій Церкві, утворення Івано-Франківської Митрополії, за давнім Галичем зберігається духовна опіка Глави Церкви згідно з титулом Києво-Галицького Верховного Архієпископства. З огляду на це, Його Блаженство продовжує започатковану Блаженнішим Любомиром Гузаром традицію і бажає, щоб у першу неділю серпня кожного року була патріарша проща до цього історичного та святого місця³³.

Наступна проща, яка відбулася у днях 2-3 серпня 2014 року у селі Крилос, відбулася III Всеукраїнська Патріарша проща до Галицької Чудотворної ікони Матері Божої. У проповіді Глава УГКЦ закликав молитися за мир в Україні, «стаючи перед Чудотворним образом Крилоської Матері Божої, благаючи життя для братів наших і сестер на Сході України, щоб не проливалася кров в країні, не гинули наші хлопці, не плакали їхні жінки й матері, не сиротіли діти". Цьогоріч Всеукраїнську прощу відвідали 15 Владик

²⁹ Жолоб Г., Ювілейний святий рік в Успенському Храмі, Національний заповідник «Давній Галич», видавництво «Лілея-НВ» Івано-Франківськ, 2016, С. 25.

³⁰ Архів Відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 58.

³¹ Архів Відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 61.

³² Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 22; Нова Зоря число 27 (935), 19 липня 2012 р. С. 1.

³³ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 22; Нова Зоря число 27 (935), 19 липня 2012 р. С. 1.

і 150 священників та кілька десятків тисяч паломників з усієї України. Як старі, так і молоді, прийшли до Святої Чудотворної ікони Матері Божої до Крилоса – серця давнього Галича, щоб спільною молитвою виблагати у Господа мир у державі. До підготовки прощі були залучені місцеві жителі і працівники Національного заповідника «Давній Галич»³⁴.

Як зазначив Блаженніший Святослав, Божий український народ подорожує від рабства до свободи: «У цю мандрівку ми пустилися більше як 20 років тому і можливо ще існує перед нами багато труднощів. Проте Господь є поміж нами. Він є Той, що животворить, і Його присутність - запорука нашої непереможності. Господь є джерелом життя, перемоги і успіху, Тільки там, де є Бог, – панує добробут. Він Є Той, що дає хліб серед пустелі, життя серед смерті, надію серед відчаю»³⁵.

Під час Літургії відбулася хіротонія Єпископа-помічника Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ Йосафата Мощика. Для України, і особливо для Галича, це стало важливим моментом, адже остання єпископська хіротонія було тут ще у XII столітті. Головний святитель Блаженніший Святослав разом зі співсвятителями Архієпископом і Митрополитом Кир Володимиром Війтишиним та Архієпископом і Митрополитом Кир Ігорем Возняком висвятили нового Єпископа³⁶. З цього приводу Глава Церкви сказав, що відбулася історична подія – «Господь відкрив таїнственне внутрішнє життя нашої Церкви». За його словами, цього дня єпископи зійшлися разом біля стіп Діви Марії, яка уприсутнена в образі Крилоської Богородиці, і над головою Владика Йосафата було розгорнуте Святе Євангеліє, написане Святим Духом. «Сьогодні Владика Йосафат поклав на Божий престол своє життя і через його служіння Господь буде животворити та кормити свою Церкву. Бо завданням єпископа є навчати і проповідувати Євангеліє, освячувати народ Святими Тайнами Церкви і скеровувати люд до Бога», – сказав Блаженніший Святослав, звертаючись до новохіротонізованого єпископа³⁷.

28 травня 2015 року Божого був виданий декрет № 369 Архієпископом і Митрополитом Івано-Франківським Володимиром Війтишиним про скликання оргкомітету по підготуванні приїзду Глави УГКЦ Блаженішого Святослава та проведення Патріаршої прощі до «Чудотворної ікони Матері Божої» в селі Крилос³⁸.

У суботу, 1 серпня 2015 року, в Івано-Франківському Катедральному Соборі Воскресіння, розпочалася проща до Галицької чудотворної ікони Матері Божої що в с. Крилос. Після спільної молитви на Архієрейській Службі Божій, яку очолив єпископ-помічник Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ Кир Йосафат Мощик, прочани розпочали піший похід до «Галицької

³⁴ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 25; Галицьке слово 8 серпня 2014 р. №31 (1822), С. 1.

³⁵ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 25; Галицьке слово 8 серпня 2014 р. №31 (1822), С. 2.

³⁶ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С.25; Галицьке слово 8 серпня 2014 р. №31 (1822), С. 2.

³⁷ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 25; Галицьке слово 8 серпня 2014 р. №31 (1822), С. 2.

³⁸ Архів Відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 68.

Чудотворної ікони Матері Божої». Цей похід щороку організовує Молодіжна комісія Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ³⁹.

Близько 16:30 год. прочани завітали до с. Крилос, де о 17:00 розпочалося представлення молодіжних та мирянських спільнот Архієпархії, а відтак, після вечері прочани зібрались на Молебень до рівноапостольного Володимира, князя Київського, який очолив голова Молодіжної комісії Архієпархії о. Віталій Дем'янець у співслужінні священників-працівників комісії. Після Молебню вірні разом із священниками відвідали Княжу криницю, де відбулося освячення води для паломників.⁴⁰

У неділю, 2 серпня, Архієрейську Літургію очолив Глава і Отець УГКЦ Блаженніший Святослав. У своїй проповіді він, зокрема, сказав: "Дякую Вам, що Ви прийшли до стіп Матері Божої, яка тут присутня в Крилоській іконі, щоб молитися за Україну, наш народ і Церкву"⁴¹. Ця проща була присвячена святкуванню 150-річчя від дня народження митрополита Митрополита Андрея Шептицького та 1000-річчя від дня смерті князя Володимира та страстотерпців Бориса і Гліба⁴².

6-7 серпня 2016 року відбулася щорічна дводенна Всеукраїнська Патріарша проща до Галицької «Чудотворної ікони Матері Божої» в с.Крилос (Давній Галич)⁴³. 6 серпня в м. Івано-Франківську учасники прощі розпочали свій похід після спільної молитви на Архієрейській Службі Архікатедральному соборі Воскресіння Христового, проща яку очолив єпископ-помічник Івано-Франківській УГКЦ Кир Йосафат Мощич. Вже традиційно пішу ходу прочан з Івано-Франківська до Крилоса організувала Молодіжна комісія Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ. Разом з прочанами участь у поході брав також владика Йосафат Мощич⁴⁴. Архієпископ і Митрополит Івано-Франківський Кир Володимир, в свою чергу, висловив слова щирої подяки усім, хто спричинився до проведення «V Всеукраїнської Патріаршої прощі до Галицької Чудотворної ікони Матері Божої». Митрополит Володимир подякував дітям, молоді, владі, духовенству, які своїми активними діями допомогли проведенню цієї прощі⁴⁵.

5-6 серпня 2017 року відбулась Всеукраїнська Патріарша проща до Галицької «Чудотворної ікони Матері Божої» – покровительки Галицького краю в с. Крилос (Давній Галич), яку очолив Блаженніший Святослав Шевчук Глава і Отець УГКЦ⁴⁶.

³⁹ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 26; Світло правди №87-88 (161-162), липень-серпень 2015 р. С. 1.

⁴⁰ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 26; Світло правди №87-88 (161-162), липень-серпень 2015 р. С. 1.

⁴¹ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 26; Світло правди №87-88 (161-162), липень-серпень 2015 р. С. 1.

⁴² Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 26; Світло правди №87-88 (161-162), липень-серпень 2015 р. С. 1.

⁴³ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 26; Світло правди №97 (171), літо 2016 р. С. 2.

⁴⁴ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 26; Світло правди №97 (171), літо 2016 р. С. 2.

⁴⁵ Архів відпустового місця в селі Крилос, Том II, С. 26; Світло правди №97 (171), літо 2016 р. С. 3.

⁴⁶ URL: mi100.info/2017/07/18/frankivtsiv-zaproshtuyut-vzvyaty-uchast-u-proshhi-krylosa/

Серед заходів на прощі було запланована презентацію програми «Вірність, жертва, місія» з нагоди 400-ліття Василіянського Чину Святого Йосафата, урочисте винесення для почитання чудотворної ікони Матері Божої, молитви на оздоровлення. Крім того, відбулись і нічні чування, які провадили семінаристи Івано-Франківської Духовної Семінарії імені Святого Йосафата, а опісля – була Євангелізаційно-мистецька програма для молоді⁴⁷.

В Івано-Франківському Архієпархіальному управлінні відбулися 3 липня 2018 року збори протопресвітерів з організації приїзду Глави УГКЦ Блаженішого Святослава та проведення Патріаршої прощі до Галицької чудотворної ікони Матері Божої в селі Крилос 4-5 серпня 2018 року Божого. Очолив засідання Митрополит Володимир⁴⁸. Після обговорень було вирішено, що Свята Літургія відбудеться 28 липня о 12.00 годині біля Архікатедрального та Митрополичого собору Воскресіння Христового, інформує прес-служба Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ.⁴⁹

Віце-ректор Івано-Франківської духовної семінарії о. Андрій Чорненко представив програму Всеукраїнської Патріаршої прощі до чудотворної ікони Матері Божої, 4-5 серпня 2018 року. Традиційно вона розпочиналася в суботу, молитвою Божественної Літургії одночасно в Івано-Франківську, Калуші та Бурштині. Власне з цих трьох напрямків і вирушали паломники пішою дорогою до святого місця. У Крилосі на них чекали нічні чування та мистецька програма⁵⁰.

1 лютого 2018 року Божого отець Ярослав Жолоб звернувся із листом до Архієпископа і Митрополита Володимира Війтишина про те, щоб надати благословення для Івано-Франківської духовної семінарії ім. Свщмч. Йосафата здійснювати духовну опіку відпустового місця в селі Крилос⁵¹. 8 лютого 2018 року Митрополит Володимир Війтишин видав декрет № 59, в якому зазначив наступне: «...що взявши до уваги прохання пароха парафії Успіння Пресвятої Богородиці в селі Крилос Галицького протопресвітеріату (Вх. № 47 від 5 лютого 2018 р.Б.), та Декрет Вих. № 55 від 17 лютого 2011 р.Б. уповноважили Івано-Франківську Духовну семінарію ім. Священномученика Йосафата надавати необхідну допомогу в проведенні прощ і постійному духовному супроводі та опіці відпустового місця в селі Крилос⁵².

Висновки

Впродовж цілої історії люди різноманітних націй у всьому світі виконували паломництва. Не раз паломництво – це далека мандрівка, що кінчається у місці, яке має серйозне релігійне значення. Ці паломницькі подорожі вимагають не лише фізичних старань, але внутрішнього стану для кращого пізнання свого характеру, сили волі, терпеливості, стійкості у молитві.

⁴⁷ URL: mi100.info/2017/07/18/frankivtsiv-zaproshtuyut-vzyaty-uchast-u-proshhi-krylosa/

⁴⁸ URL: <https://mi100.info/2018/07/04/u-krylosi-vidbudetsya-vseukrayinska-proshha-prohrama/>

⁴⁹ URL: <https://mi100.info/2018/07/04/u-krylosi-vidbudetsya-vseukrayinska-proshha-prohrama/>

⁵⁰ URL: <https://mi100.info/2018/07/04/u-krylosi-vidbudetsya-vseukrayinska-proshha-prohrama/>

⁵¹ Архів Відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 75.

⁵² Архів Відпустового місця в селі Крилос, Том I, С. 76.

З цієї причини паломництва, як правило, зосереджені на таких цінностях, як жертва, молитва, милостиня, добрі діла, допомога потребуючим.

Аналізуючи прощі, які відбувалися з 1999 до 2018 років, доходимо таких висновків:

1. Відновлення паломництва до Крилоса розпочалося у 2000 році.
2. Прощі до Крилоса проходили у трьох різних етапах: Молодіжні прощі Івано-Франківської Єпархії; Міжнародні прощі вервиці; Патріарші прощі до «Галицької чудотворної ікони».
3. Завдяки різним прощам до Крилоса, тисячі людей дізналися, що Крилос це не тільки давня столиця, але також осідок Галицьких митрополитів.
4. Центром паломництва до Крилоса є «Галицька Чудотворна ікона» до якої линуть паломники із цілого світу.
5. Коли проаналізувати кількість прочан, які беруть участь у прощах до «Галицької чудотворної ікони», що в селі Крилос, то можемо спостерегти тенденцію збільшення прочан.

Отже, паломницьке місце в селі Крилос отримало значний розвиток протягом 1989-2018 рр. Проведення різних прощ сприяло зростанню кількості прочан та приводило все більше й більше паломників до чудотворної Галицької ікони Матері Божої що в с.Крилос. Варто зауважити, що розвиток цього історичного, духовного та культурного центру сприяє зростанню його авторитету та значення як для Церкви, так і для Української Держави.

REFERENCES

1. Arkhiv vidpustovoho mistsia v seli Krylos, Tom I.
2. Arkhiv vidpustovoho mistsia v seli Krylos, Tom II.
3. Halyske slovo 8 serpnia 2014 r. № 31 (1822).
4. Didukh V., Halych davni i suchasni/ uporiad., Halych, 2015. S. 13.
5. Zholob H., Yuvileinyi sviaty rik v Uspenskomu Khrami, Natsionalnyi zapovidnyk «Davni Halych», vydavnytstvo «Lileia-NV» Ivano-Frankivsk, 2016, 47 s.
6. Ivano-Frankivska akademiia Ivana Zolotoustoho, Vchena rada, protokol № 2, vid 15 veresnia 2022 roku.
7. Mista i sela Halyskoho raionu: istoriia, pamiatky i osobystosti. /Arsenych P., Fedunkiv Z., Handziuk R. ta in..- Ivano-Frankivsk: Nova Zoria, 2001, - 784 s.
8. Nova Zoria, 27 (935), 19 lypnia 2012 r.
9. Pasternak Ya., Staryi Halych arkheolohichno-istorychni doslidy u 1850-1943 rr, Instytut Ukrainoznavstva Prykarpatskoho Universytetu im. Vasylia Stefanyka, vydavnytstvo «Plai» Ivano-Frankivsk, 1998, 330 s.
10. Svitlo pravdy №87-88 (161-162), lypen-serpen 2015 r.
11. Svitlo pravdy №97 (171), lito 2016 r.

*Стаття надійшла до редакції 20.06.2023 р.
Стаття рекомендована до друку 13.07.2023 р.*